

Bókay Árpád meghasonlása.

Élte végén bucsut mondott a szabadkőművességnek.

Amikor Bókay Árpád egyetemi tanár a minap meghalt, a sajtó általában úgy emlékezett meg róla, mint a magyar szabadkőművesség nagy hadottjáról. A jeles tudós ugyanis hosszú évek során vezére volt a magyarországi szabadkőműveseknek. Fiatalabb éveiben sodródott a szabadkőművesség vizére, mert nemes szívé és ideális lelkiületü férfiu volt, akinek lelkében a humanizmus nagy eszméi gyökeret eresztettek. Komolyan hitte, hogy a szabadkőművesek körében, ahol a leginkább hangoztatják ezeket a gondolatokat, meg fogja találni a teret az önzetlen és áldásos munkára. Bókayt is megtévesztette a szabadkőművesség tendenciájának ügyes leplezése.

Élote vége felé Bókay Árpád is belátta, hogy szabadkőműves-munkássága nagy tévedés volt, mert nem a humanizmust, nem a nemzet és a haza boldogulását szolgálta vele, hanem a sötét destrukciót. A hetvenes években járó tudós belső tragédiájáról csak baráti köre birt tudomással. Az egykori tani ványok sorából kikerült jóbarátai látták, hogy Bókay Árpád a Károlyi-uralom első napjaiban véglegesen készül bucsut mondani szabadkőműves testvércinök. E barátai közül többet ő üsz'önzött év lkel ezelőtt, lépjenek be a szabadkőművesek közé, sokan teljesítették is a mester kívánságát és beléptek a hazafias irányu Nemzeti Páholyba, Hungár-a-páholyba, vagy Könyves Kálmán-páholyba. Ez a három páholy volt a nemzeti irányu és mindvégig kemény harcot folytatott a Martinovics- és Eötvös-páhollyal, amelyek a legszélsőbb irányzatot követték. Amikor Bókay szóbanforgó tanítványai észrevették, hogy voltaképen mi a szabadkőművesség, sietve szakítottak páholyukkal.

A Károlyi-uralom idejében Bókay Árpád lemondott a Kelet Nagypáholy nagymesterségéről, amely vezető tisztsége a magyar szabadkőműveseknek. Néhány héttel később pedig törölte magát a szabadkőművesek sorából, vagyis véglegesen bucsut mondott annak az irányzatnak, amelyhez szívet-lelekkel ragaszkodott élote javarészában. Elhatározásának az volt az indítéka, hogy belátta, hová vitte a szabadkőművesség aknamunkája Magyarországot.

Ez a szakítás természetesen nem került nyilvánosságra, Bókay lelki tragédiájáról csak a legszűkebb baráti környezet értesült, temetésén azonban történt utalás erre a meghasonlásra. Kenyeres Balázs dr egyetemi tanár, aki az egyik gyászbeszédet mondta, a többi között így emlékezett meg Bókayról:

— Keserűséggel elölve, de férfias őszinteséggel panaszolta bizalmasai előtt, hogy a haza és emberiség boldogulását olyan utakon is kereste, amelyekről később le kellett térnie, azért, mert esalódott embertársaiban és belátta, hogy azokon az utakon nemes törekvései meg nem valósíthatók. Új utakra tért tőhát . . .

Vámosy Zoltán dr egyetemi tanár a következő mondatokkal öbzött Bókay Árpádnak a szabadkőművességgel való meghasonlására:

— De mi tudtuk, hogy Te a háborgó tengergen is erős szikla vagy, a haza, az erkölcs és a vallás sziklája. S amikor tudtuk, hogy ez a három szent eszmét menteni kell, akkor ott is körülötte csoportosulunk, hogy tiszta lobozódat fenntartani segítsük . . . Az áldozat Te letél, főnyes bizonyosságául annak, hogy a szennyes